

رادیو کتاب و انتظارات مخاطبان

فاطمه گنجی

فوق لیسانس الهیات (علوم قرآن و حدیث)
پروژه نگاه علمی و مطالعات فرهنگی
رادیو قرآن

رتال جامع علوم انسانی

چکیده

رسانه موقعیتی است مناسب و ضروری برای آشنایی همگانی در جهت تبلیغ، اطلاع رسانی و آگاهی. رسانه در دنیای کنونی محدود به صداوسیما نیست. ابزارهای دیگری نیز وجود دارند که در جایگاه خود مفید بوده و نقش دیگر رسانه‌های سمعی و بصری را با وجود محدودیت‌ها، به خوبی انجام می‌دهند. کتاب و نشر نیز از جمله این رسانه‌هاست که با زبان بی‌زبانی مخاطب را از موقعیت‌های بی‌نیازکننده در رسانه‌های سمعی و بصری سود می‌رساند. حال در صورتی که بتوان این دو رسانه را در کنار نقاط قوت و ضعف به خدمت گرفت، بازدهی دو چندان را از آنها می‌توان دریافت کرد. امروزه وجود و راه‌اندازی رادیویی مخصوص معرفی و اطلاع رسانی و به عبارتی عرصه و مجال برای رخ‌نمایی هرچه بیشتر آثار مکتوب و دنیای نشر و ناشران و مؤلفان، مخاطب را با دنیایی از معلومات مواجهه می‌کند که در هر ثانیه آن، بار اطلاعاتی فراوانی را به شنونده منتقل می‌سازد.

مقدمه

برای اینکه بتوان یک رادیو کتاب را به خوبی هدایت و بررسی نمود، ابتدا بهتر است با هر کدام از این دو واژه سازنده عبارت رادیو کتاب آشنا شد. اینکه کتاب چیست و رادیو چگونه رسانه‌ای است و چه امکاناتی دارد که می‌تواند در ظرف خود کتاب‌شناسی را برای مخاطب فراهم نماید، سوالات ابتدایی برای این بررسی است.

کتاب چیست؟

«کتاب یک رسانه گروهی است که در آن مطالبی ضبط شده باشد قابل انتقال و بازیابی باشد. نقش برجسته، والا، حساس و سازنده کتاب در پویایی‌های تکامل‌آفرین فردی و اجتماعی، ناشی از گستردگی روح ارزشی دانش و بینش و ابهت و اهمیت فرهنگ مکتوب در تاریخ بشری است. در اهمیت عنصر کتاب برای تکامل جامعه انسانی، همین بس که تمامی ادیان آسمانی و رجال بزرگ تاریخ بشری، از طریق کتاب جاودانه مانده‌اند و روابط فرهنگی جامعه بشری نیز از پوشش کتاب و مبادلات فرهنگی تقویت شده است.

موضوع کتاب همواره یکی از بارزترین جلوه‌های ذوق و اندیشه مردم ایران زمین بوده و از مهم‌ترین ابزارهای فکری و هنری بشر در سراسر تاریخ اسلام محسوب می‌شود؛ زیرا که تأثیر به‌سزایی در رشد حیات فرهنگی-اجتماعی و تمدن هر ملت دارد از حیث معنوی نیز مقامی بالا داشته و در پرتو این مهم است که جامعه بارور می‌شود.

در تمامی اعصار مبنای فرهیختگی فرهنگی و علمی یک کشور را در میزانی به نام کتاب می‌سنجند و هر چه به این مهم بیشتر پرداخته شود هویت و اصالت آن ملت بهتر نمود می‌یابد و آنچه مهم است اینکه بشریت تمامی سرمایه و موجودی فرهنگی خود را وامدار کتاب است. کتاب‌ها از آغاز تاکنون عنصر لاینفک هر جامعه‌ای محسوب می‌شوند و هنوز هم کتاب‌ها و

نشریات از فراگیرترین و بادوام‌ترین و ارزان‌ترین قالب‌های انتقال دانش و بینش هستند.» (دهقانی لایلا، نقش رسانه‌ها در اشاعه فرهنگ کتاب و کتابخوانی، ۱۳۸۷) «حقیقت آن است که کتاب یکی از ارزشمندترین فرآورده‌های بشری و گنجینه بزرگترین ثروت‌های بشر یعنی دانش و تحقیق است. دین و دنیای بشر و جسم و جان انسان، به برکت کتاب تأمین و تغذیه می‌شود و فرایند کمال بشری به وسیله کتاب تحقق می‌یابد. کتاب، مادر تمدن‌ها و نیز عصاره آنهاست و بشر با پدیدآوردن کتاب، درس‌های بی‌شماری را که در کتاب تکوین بدو آموخته شده، گرد می‌آورد و در محیط بشری، منتشر می‌سازد و بدین گونه روز به روز گنجینه ثروت بشری، غنای بیشتر می‌یابد.» (پیام مقام معظم رهبری در سال ۱۳۷۹ در استان قدس رضوی به مناسبت گردهمایی کتاب و کتابخانه) «کتاب محصول کار فردی یک نویسنده واحد است و یک نظام هماهنگ ذوقی یا فکری و تجربی را تشکیل می‌دهد. کتاب معمولاً درباره یک موضوع واحد، با اندیشه و نقشه ثابت و مدت‌ها کار مداوم پدید می‌آید.» (معتدنازاد کاظم، وسایل ارتباط جمعی، ۱۳۸۳: ۱۸۱)

کتابخوانی نه یک تکلیف که

یک کار شیرین و یک نیاز

تعلل‌ناپذیر و یک وسیله

برای آراستن شخصیت

خودش تلقی خواهد شد و نه

تنها جوانان که همه نسل‌ها

و قشرها به دلخواه و شوق

بدان رو خواهند آورد. کتاب،

دروازه‌ای به سوی جهان

گسترده دانش و معرفت است

و کتاب خوب، یکی از بهترین

ابزارهای کمال بشری است.

«امروز کتابخوانی و علم‌آموزی نه تنها یک وظیفه ملی، که یک واجب دینی است. از همه پیشتر، جوانان و نوجوانان باید احساس وظیفه کنند، اگر چه آنگاه که انس با کتاب رواج یابد، کتابخوانی نه یک تکلیف که یک کار شیرین و یک نیاز تعلل‌ناپذیر و یک وسیله برای آراستن شخصیت خودش تلقی خواهد شد و نه تنها جوانان که همه نسل‌ها و قشرها به دلخواه و شوق بدان رو خواهند آورد. کتاب، دروازه‌ای به سوی جهان گسترده دانش و معرفت است و کتاب خوب، یکی از بهترین ابزارهای کمال بشری است. همه دستاوردهای بشر در سراسر عمر جهان، تا آنجا که قابل کتابت بوده است، در میان نوشته‌هایی است که انسان‌ها پدید آورده‌اند و می‌آورند. و در این مجموعه بی‌نظیر، آموزش‌های آسمانی، و درس‌های پیامبران به بشر، و دانش‌ها و شناخت‌هایی است که سعادت بشر بدون آگاهی از آن امکان‌پذیر نیست. کسی که با این دنیای زیبا و زندگی بخش، دنیای کتاب، ارتباط ندارد بیشک از مهم‌ترین دستاورد انسانی و نیز از بیشترین معارف الهی و بشری محروم است. برای یک ملت، خسارتی بزرگ است که افراد آن، با کتاب سروکاری نداشته باشند، و برای یک فرد، توفیق عظیمی است که با کتاب، مأنوس و همواره در حال بهره‌گیری از آن یعنی آموختن چیزهای تازه باشد. با این دیدگاه، به روشنی می‌توان ارزش و مفهوم رمزی عمیق این حقیقت تاریخی را دریافت که اولین خطاب خداوند متعال به پیامبر گرامی اسلام (ص) این است که: بخوان! و در اولین سوره‌ای که بر آن فرستاده عظیم‌الشان خداوند فرود آمده، نام قلم به تجلیل یاد شده است: اقرأ و ربک الاکرم، الذی علم بالقلم.» (بیانات رهبری به مناسبت هفته کتاب در سال ۱۳۷۲) اَقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ. عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (۳-۵/علق) (آفرید آدمی را از خون بسته شده. بخوان و پروردگار تو از همه کریمان کریم‌تر است.

آنکه آموخت (نوشتن) به قلم را) «جمله (الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ) دو معنی دارد، نخست اینکه: خداوند نوشتن و کتاب را به انسان آموخت و قدرت و توانایی این کار عظیم را که مبدأ تاریخ بشر، و سرچشمه تمام علوم و فنون و تمدن‌هاست، در او ایجاد کرد.

دیگر اینکه منظور این است که علوم و دانش‌ها را از این طریق و با این وسیله به انسان آموخت.

خلاصه اینکه طبق یک تفسیر منظور تعلیم کتابت است، و طبق تفسیر دیگر منظور علمی است که از طریق کتابت به انسان رسیده است.» (تفسیر نمونه، ج ۲۷: ۱۵۹)

ن. وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ (۱/قلم) (ن)، سوگند به قلم، و آنچه را با قلم می‌نویسند) «چه سوگند عجیبی؟ در واقع آنچه به آن در اینجا سوگند یاد شده است ظاهراً موضوع کوچکی است: یک قطعه نی، و یا چیزی شبیه به آن، و کمی ماده سیاه رنگ، و سپس سطوری که بر صفحه کاغذ ناچیز رقم زده می‌شود.

اما در واقع این همان چیزی است که سرچشمه پیدایش تمام تمدن‌های انسانی، و پیشرفت و تکامل علوم، و بیداری اندیشه‌ها و افکار، و شکل‌گرفتن مذهب‌ها، و سرچشمه هدایت و آگاهی بشر است، تا آنجا که دوران زندگی بشر را به دو دوران تقسیم می‌کند «دوران تاریخ» و «دوران قبل از تاریخ»، دوران تاریخ بشر از زمانی شروع می‌شود که خط اختراع شد و انسان توانست ماجرای زندگی خود را بر صفحات نقش کند، و یا به تعبیر دیگر دورانی است که انسان دست به قلم گردید، و از او «ما يَسْطُرُونَ» یادگار ماند.» (تفسیر نمونه، ج ۲۴: ۳۶۹)

«خدای سبحان در این آیه به قلم و آنچه با قلم می‌نویسند سوگند یاد کرده، و از ظاهر سیاق برمی‌آید که منظور از قلم مطلق قلم، و مطلق هر نوشته‌ای است که با قلم نوشته می‌شود، و از این جهت این سوگند را یاد کرده که قلم و نوشته از عظیم‌ترین نعمت‌های الهی است، که

خدای تعالی بشر را به آن هدایت کرده، به وسیله آن حوادث غایب از انظار و معانی نهفته در درون دل‌ها را ضبط می‌کند، و انسان به وسیله قلم و نوشتن می‌تواند هر حادثه‌ای را که در پس پرده مرور زمان و بعد مکان قرار گرفته نزد خود حاضر سازد، (مثل اینکه حادثه قرن‌ها قبل، همین الآن دارد اتفاق می‌افتد، و حوادث هزاران فرسنگ آن طرف‌تر در همینجا دارد رخ می‌دهد) پس قلم و نوشتن هم در عظمت، دست کمی از کلام ندارد.» (ترجمه المیزان، ج ۱۹: ۶۱۷)

رسانه چیست؟

«رسانه وسیله‌ای است برای انتقال پیام، از پیام‌دهنده به مخاطب یا مخاطبان. هر رسانه‌ای ویژگی‌های خاص خود را دارد. برخی از این ویژگی‌ها به قابلیت‌ها و محدودیت‌های فنی آن رسانه برمی‌گردد. به‌عنوان مثال رسانه منبر از یک سو در ارتباط مؤثر و فعال با مخاطبان قابلیت‌های خوبی دارد اما از لحاظ تعداد مخاطبان محدود است. همچنین برخی از ویژگی‌های یک رسانه به ذات و ماهیت ساخت آن برمی‌گردد که به قطع متأثر از مسائل فرهنگی آن جامعه که رسانه در آن تولید شده و نیز دلایل ساخت آن رسانه و مسائلی از این قبیل است. این ویژگی‌های ناشی از ابزاری بودن رسانه، قابلیت‌ها و محدودیت‌هایی دارد. به‌عنوان مثال رسانه‌های مکتوب که بر اثر پیشرفت علم و تکنولوژی و وجود انسان‌های باسواد در غرب رشد کردند، در جامعه‌ای بدوی به هیچ‌وجه موفق نخواهد بود. اما نکته مهم اینکه نباید در مورد قابلیت‌ها و محدودیت‌های رسانه‌ها اغراق کرد و به‌طور غیرواقعی به توصیف در مورد آنها پرداخت.» (گردآورندگان، دین و رسانه‌های نوین، ۱۳۸۹: ۷۸) «رسانه‌ها ارتباطات را به شکلی سریع‌تر، مؤثرتر و کارآمدتر به گیرنده انتقال می‌دهند. در قرون و اعصار گذشته برقراری ارتباط به شیوه سنتی و عامه‌پسند صورت می‌گرفت بعدها با تولید و گسترش علم و رشد جمعیت ضرورت نیاز به وسایل ارتباطی پیچیده‌تر

کتاب، مادر تمدن‌ها و نیز عصاره آنهاست و بشر با پدیدآوردن کتاب، درس‌های بی‌شماری را که در کتاب تکوین بدو آموخته شده، گرد می‌آورد و در محیط بشری، منتشر می‌سازد و بدین‌گونه روز به روز گنجینه ثروت بشری، غنای بیشتر می‌یابد.

عنصر صوتی رادیو نیز مانند کلام انسانی و موسیقی، در بیان رادیویی نقش حساسی به عهده دارد و در صورتی که این عنصر با عنصر تصویری سینما یا تلویزیون مقایسه شود، اهمیت آن آشکار می‌گردد.

آشکار گردید. از آنجا که مردم همواره از رسانه‌ها تأثیر می‌پذیرند، رسانه‌ها چه برای آموزش راحی شده باشند و چه نشده باشند، برنامه‌هایشان چه باهدف آموزشی باشد و چه نباشد، همواره آموزش‌دهنده هستند». (اکرامی محمود، اصول ارتباط جمعی ۱۳۸۲: ۷۹)

«موضوع رسانه مانند همه تلاش‌های بشری عبارت است از انسان. از آنجا که همه جد و جهدها و تلاش‌ها به سمت انسان و برای تأثیرگذاری بر انسان و مدیریت انسان است... رسانه امروز مثل هواست، ارتباط بین انسان‌ها و جوامع را برقرار می‌کند. اکثریت مردم دنیا بدون رسانه نمی‌توانند زندگی کنند. کسی نیست که یک شبانه‌روز بر او بگذرد و از طریق رسانه با دیگران ارتباط برقرار نکند... رابطه انسان‌ها به شکل‌هایی گوناگونی برقرار

می‌شود. این ارتباط از راه‌های گوناگون است. یکی از راه‌هایی که روز به روز بر اهمیت و پیچیدگی آن اضافه می‌شود، ارتباط بین انسان‌ها از طریق رسانه است. در واقع رسانه برقرارکننده ارتباط بین انسان‌ها می‌باشد و این ارتباط لازمه کمال انسانی، تعالی انسان و جامعه بشری است. پس این نقش رسانه و ارتباطات است.» (رسانه مصلح، ۳۱-۳۵)

«مبادله اطلاعات و اندیشه‌ها بین افراد انسانی از شرایط ضروری زندگی اجتماعی است. برقراری ارتباط بین افراد و گروه‌ها، مستلزم وسایل خاصی است که به کمک آنها انسان‌ها بتوانند پیام‌ها و خواست‌های خویش را به یکدیگر منتقل کنند، با محیط زندگی بهتر آشنا شوند، خود را با آن هماهنگ سازند و یا برای بهبود شرایط آن اقدام کنند.

زبان از یک طرف عامل ایجاد ارتباط و تفهیم بین انسان‌هاست و از سوی دیگر وسیله فکر و بیان آن نیز به‌شمار می‌رود. زبان و فکر به یکدیگر پیوستگی دارند و جداناپذیرند ولی درعین حال یکی نیستند. زیرا فکر عبارت است از انعکاس واقعیت‌های عینی در وجدان انسان‌ها. درحالی که زبان عامل بیان و وسیله انتقال اندیشه‌ها به عینی در وجدان انسان است. پس تنها بیان است که امکان ادراک اندیشه‌های دیگران را به انسان می‌دهد و بدین نحو انعکاس واقعیت عینی اشیاء در ذهن انسان، تنها موقعی دارای ارزش است که به دیگران منتقل گردد و گرنه آگاهی انفرادی انسان در صورتی که امکان انتقال آن به دیگران وجد نداشته باشد بیهوده می‌ماند.

برای آنکه چگونگی انعکاس واقعیت عینی اشیاء در فکر انسان به دیگران منتقل شود، باید بار دیگر آن را عینی ساخت و افکار را که محصول انعکاس دنیای خارج است به صورت مادی و قابل فهم درآورد. مادی کردن و قابل‌انتقال ساختن انعکاس واقعیت‌های محیط زندگی در فکر انسان با وسایل و روش‌های گوناگونی صورت می‌گیرد. در این مورد بیان شفاهی، هنرهای تجسمی، آهنگ‌های موسیقی، نوشته دستی، کتاب‌ها و روزنامه‌ها و مجله‌ها، رادیو و تلویزیون مهمترین وسایل محسوب می‌شوند.» (معمدزاد کاظم، وسایل ارتباط جمعی، ۱۳۸۳: ۵۳-۵۵)

رسانه‌های ارتباط جمعی می‌توانند در ترویج فرهنگ‌های سازنده مؤثر واقع شوند و کتاب را به‌عنوان ماندگارترین عنصر فرهنگی به جامعه بشناساند. رسانه می‌تواند تأثیر شگرفی در ترویج کتاب و کتابخوانی گذارده مردم را در جهت استفاده از منابع مکتوب فرهنگی و علمی تشویق نموده و در این راستا موجبات توسعه علمی- فرهنگی جامعه را موجب گردد.

رادیو چگونه رسانه‌ای است؟

«ویژگی مهم رادیو که همگان اعم از دست‌اندرکاران رسانه و شنوندگان را به خود جلب می‌کند، این است که رادیو رسانه‌ای کور است. ما نمی‌توانیم پیام‌های آن را ببینیم. این پیام‌ها تنها شامل صدا و سکوتند و از همین واقعیت منحصربه‌فرد رادیوست که تمامی دیگر کیفیت‌های متمایز آن از جمله ماهیت زبان آن، طنزهایش و راه‌هایی که مخاطبان‌ش از آن استفاده می‌کنند، حاصل می‌شود.» (کرایسل اندرو، درک رادیو، ۱۳۸۷: ۱)

«در رادیو، تصویر یا متنی وجود ندارد. تماس با آنچه که از این به بعد آن را رسانه می‌خوانیم، کاملاً غیردیداری است. دریافت‌کنندگان پیام که همان شنوندگان یا به‌طور جمعی مخاطبان هستند، نمی‌توانند همانند تلویزیون و فیلم، فرستنده پیام را ببینند، همچنین جنبه دیداری و تداوم داشتن پیام، مانند روزنامه یا کتاب، وجود ندارد. رموز رادیو صرفاً شنیداری‌اند و شامل صحبت، موسیقی، صداها و سکوت می‌شوند و همچنان که خواهیم گفت چون در بین حواس ما، گوش باهوش‌ترین آنها نیست، این رموز باید به‌گونه‌ای عرضه شوند که پردازش و آماده‌سازی آنها تقریباً به سهولت انجام پذیرد. خطر ابهام و برقرار نشدن کامل ارتباط زیاد است، در نتیجه در رادیو بیشترین مساعی باید در جهت فایده‌آمدن بر محدودیت‌های رسانه و به وجد آوردن متون مختلفی باشد که به‌طور کلی بتوانیم آنها را در ذهن خود ببینیم.» (همان، ۴)

(رادیو تنها وسیله ارتباط جمعی است که استفاده از آن مانع فعالیت‌های دیگر انسان نمی‌گردد و به همین جهت بیشتر از سایر وسایل ارتباطی، می‌تواند مورد بهره‌برداری قرار گیرد. باید یادآوری کرد که هنگام مطالعه کتاب و مطبوعات و همچنین مشاهده تلویزیون و سینما، انسان ناچار

است تمام توجه خود را به صفحه ثابت کاغذ و یا تصویرهای متحرک معطوف سازد؛ زیرا به محض آنکه بخواهد از آنها چشم بردارد و به فعالیت‌های دیگری بپردازد، مطالعه وی متوقف می‌شود و صحنه از میدان دید او می‌گریزد. بدین صورت در عصری که وقت انسان برای فعالیت‌های روزافزون وی کفایت نمی‌کند، عدم تعارض شنیدن برنامه‌های رادیویی با فعالیت‌های دیگر انسانی، برای این وسیله ارتباطی امتیاز بزرگی به‌شمار می‌رود. به همین سبب رادیو در اغلب اوقات روز مورد بهره‌برداری افراد قرار می‌گیرد... قابلیت تحرک و همچنین قابلیت استفاده از رادیو در همه جا و در همه حال، سبب شده است که این وسیله مهم ارتباطی بتواند با فعالیت مداوم خود در تمام ساعات شبانه‌روز به پخش برنامه‌ها می‌پردازد. (معمدنژاد، کاظم، وسایل ارتباط جمعی، ۱۳۸۳: ۱۹۸-۱۹۹)

«رادیو از این منظر که رسانه‌ای بدون تصویر است، این امکان را به شنونده می‌دهد که خود به تصویرسازی و ساخت تصویر ذهنی از پیام و شخصیت‌های آن بپردازد. یعنی برخلاف تلویزیون همه عناصر پیام را در اختیار فرد قرار نداده و تصویر را به مخاطب و شنونده تحمیل نمی‌کند، بلکه بخشی از پیام را به فرد واگذار می‌کند و در این موقعیت است که فرد خواسته‌ها و آمال و ارزش‌های خود را در آنها بازسازی می‌کند... کارکرد رسانه‌ها فقط انتقال و عرضه پیام نیست بلکه به تقویت نگرش مخاطبان و تغییر آنها نیز می‌پردازد. شخص در اتومبیل، صحرا، سفر و در هر زمان حتی زمانی که در حال کارکردن است، می‌تواند صدایی را حس کند که حتی اگر به آن گوش نسیارد، باز با شنیدن آن ذهنش تحریک شود. شنیدن مطمئناً با گوش کردن متفاوت است.» (بهار، مهری، رادیو، دین و زندگی روزمره،

۱۳۹۰: ۲۰)

«رادیو و تلویزیون، هر دو دارای خصوصیتی هستند که آنها را به‌صورت کامل‌ترین وسایل ارتباطی درآورده‌اند. این خصوصیات که با سینما و نه با مطبوعات هیچ‌گونه وجه اشتراکی ندارند، رادیو و تلویزیون را بسیار به‌هم نزدیک ساخته‌اند، به‌طوری که هر دو عضو یک خانواده محسوب می‌شوند. به همین مناسبت «اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور» برای آنها، تعریف مشترکی ارائه داده است. طبق این تعریف، «رادیو و تلویزیون یک سرویس ارتباط رادیویی است که برنامه‌هایی به منظور دریافت مستقیم استفاده‌کنندگان، پخش می‌کند.»

عنصر صوتی رادیو نیز مانند کلام انسانی و موسیقی، در بیان رادیویی نقش حساسی به عهده دارد و در صورتی که این عنصر با عنصر تصویری سینما یا تلویزیون مقایسه شود، اهمیت آن آشکار می‌گردد.» (معمدنژاد، کاظم، وسایل ارتباط جمعی، ۱۳۸۳: ۱۸۸-۱۸۹)

رادیو کتاب

بستر فراهم‌شده در زمینه تأسیس و راه‌اندازی یک شبکه رادیویی به‌عنوان رادیو کتاب برای معرفی کتب، ناشران و پرداختن به مسایل مربوط به حوزه نشر و ناشران، فرصت مناسبی است برای بیان دغدغه‌ها، نقاط قوت و ضعف انتشار کتاب همچنین فرهنگ‌سازی روی آوردن به مطالعه کتاب، چرایی تداوم برقراری رسانه‌هایی همچون کتاب در عصر تکنولوژی و پیشرفت روز... این موارد مباحث و سرفصل‌های مهم را می‌توان دلایل مهم راه‌اندازی رادیو کتاب دانست. رادیویی که تنها متعلق به بیان سخنان کتاب است از تریبون سراسری و مجالی برای شنیدن حرف‌های شنونده و کارشناسان عرصه نشر برای سطح عمومی و همگانی.

انتظار شنونده یک رادیو کتاب شنیدن هر آنچه درباره کتاب است می‌باشد و این مهم با به‌کارگیری عناصری همچون موسیقی، صدا و سکوت و همچنین هنر برنامه‌ساز برای تدوین و ساخت برنامه حول محور

شناساندن کتاب و مختصات نشر صورت خواهد پذیرفت. کتاب یک رسانه بصری و نوشتاری است که امکان مطالعه و مرور را به مخاطب بارها و بارها می‌دهد. برخلاف رادیو که رسانه لحظه‌ای و آنی است. امکان بازگشت و مرور آنچه شنیده می‌شود وجود ندارد. معرفی آثار و مکتوبات باید به‌گونه‌ای هنرمندانه و کدوار به شنونده القاء شود تا با اطلاعاتی منتقل شده به مخاطب در هر ثانیه جزئی از محفوظاتی شود که تا لحظات طولانی‌تری در ذهن تداعی می‌شود.

گاهی نیاز است تا با ورود به عرصه سرعت، پیشرفت و به بهانه صرفه‌جویی در زمان، و یا با انگیزه دسترسی آسان و سریع و فراگیر با کمک رادیو کتاب در هر لحظه به اندیشه‌هایی که در قالب کتاب درآمده‌اند دست یافت. در صورت عملی شدن و فراگیر شدن فعالیت‌های شبکه رادیویی کتاب، باید در آینده‌ای نه‌چندان دور شاهد انقلابی فرهنگی در عرصه در تزریق اطلاعات جامع، متنوع و موضوعی با سرعت بالا در دریافت و انتقال اطلاعات بود.

«رادیو از لحاظ سرعت و مداومت انتشار و همچنین وسعت حوزه انتشار، برترین وسیله ارتباط جمعی است. رادیو وقایع و حوادث را زودتر از مطبوعات و حتی زودتر از تلویزیون در همه‌جا پخش می‌کند. ولی چون اساس آن بر سرعت و مداومت انتشار گذاشته شده است، فرصت تجزیه و تحلیلی و تفسیر اخبار را از دست می‌دهد. در عین حال باید در نظر داشت که ویژگی و اصلت کار رادیو، بیش از آن که از طرز انتشار پیام‌های آنها سرچشمه بگیرد، از طرز دریافت آنها ناشی می‌شود. تا جایی که می‌توان گفت اصلت خاص رادیو، در توانایی برقراری رابطه مستقیم شنوندگان با وقایع و حوادث فدر همان زمان وقوع نهفته است و همین خصلت است که به رادیو امکان می‌دهد در انتشار اخبار بر وسایل ارتباطی دیگر سبقت گیرد و افراد را زودتر از روزنامه و همچنین تلویزیون در جریان رویدادهای اجتماعی بگذارد.»

(معمدنژاد، کاظم، وسایل ارتباط جمعی، ۱۳۸۳: ۱۹۱)

غذای روح کتاب و اندیشه‌های نابی است که در قالب کتاب در دسترس بشر قرار گرفته و رادیو کتاب فرصتی است برای بهره‌گیری از توان شنیداری در دریافت بسته‌های فرهنگی و آشناسدن با این اندیشه‌ها.

شاید فرصت‌های رسانه‌ای برای اهمیت‌دادن به عرصه نشر و معرفی آثار منتشر شده داخلی و خارجی و با موضوعات مختلف، زیاد نبوده و نباشد. اما رادیو کتاب فرصت و موقعیت مناسبی برای این منظور است. بررسی ابعاد مختلف اندیشه‌ها و سرفصل‌های نویسنده کتاب، دغدغه‌های او برای نوشتن و ارتباط با ناشر و شنیدن معیارها و چرایی نشر آثار علاوه بر آنکه آشنایی مخاطب با موضوعات و اطلاعات جدید و مورد نیاز را سبب می‌شود، انگیزه مشتاقان و صاحب‌نظران را نیز برای نوشتن دوچندان خواهد کرد. امید است رادیو کتاب در رسیدن به اهداف مورد اشاره موفق باشد.

منابع

- اکرامی، محمود (۱۳۸۲). اصول ارتباط جمعی. مشهد: ایوار.
- آراء و اندیشه‌های دکتر محمود احمدی‌نژاد پیرامون رسانه (۱۳۹۱). رسانه صلح، گردآوری سیدجلال هاشمی و حمید صدیق میرزایی، تهران: جمهوری ایران.
- بهار، مه‌ری (۱۳۹۰). رادیو، دین و زندگی روزمره، تهران: دفتر پژوهش‌های رادیو.
- دهقانی، لیلا (۱۳۸۷). نقش رسانه‌ها در اشاعه فرهنگ کتاب و کتابخوانی، دوهفته‌نامه مهر، نشر سوره مهر، شماره ۱۰۰.
- طباطبایی، محمدحسین (۱۳۷۴). تفسیر المیزان، ترجمه محمدباقر موسوی همدانی، قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه.
- کرایسل، اندرو (۱۳۸۷). درک رادیو، معصومه عصام، تهران: دفتر پژوهش‌های رادیو.
- گردآورندگان، دین و رسانه‌های نوین، اتحادیه رادیو و تلویزیون‌های اسلامی، تهران، فروردین ۱۳۸۹.
- معمدنژاد، کاظم (۱۳۸۳). وسایل ارتباط جمعی، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- مکارم‌شیرازی، ناصر (۱۳۷۴). تفسیر نمونه، تهران: دارالکتب الاسلامیه، چاپ اول.